

ZAKON

O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI, OSPOSOBLJAVANJU I ZAPOŠLJAVANJU INVALIDA

(Objavljen u "Sl. glasniku RS", br. 37 od 27. aprila 2012)

I - OSNOVNA ODREDBA

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se prava, uslovi i postupak profesionalne rehabilitacije, osposobljavanja i zapošljavanja lica sa invaliditetom i smanjenom radnom sposobnošću (u daljem tekstu: invalidi), osnivanje organizacija i djelatnost ustanova, privrednih društava i drugih organizacija koje se bave profesionalnom rehabilitacijom i zapošljavanjem invalida, pod opštim i posebnim uslovima.

II - INVALIDITET I SMANJENA RADNA SPOSOBNOST

Član 2.

- (1) Invalid, u skladu sa ovim zakonom, jeste svako lice kod kojeg postoji tjelesno, čulno ili mentalno oštećenje i mentalna retardacija, koja za posljedicu ima trajnu ili privremeno, na najmanje 12 mjeseci, smanjenu mogućnost rada i zadovoljavanja ličnih potreba u svakodnevnom životu.
- (2) Invalid smanjenih radnih sposobnosti je lice čiji invaliditet, u odnosu na sposobnosti lica bez invaliditeta jednake ili slične životne dobi, jednakog ili sličnog obrazovanja, u jednakim ili sličnim uslovima rada, na jednakim ili sličnim poslovima, ima za posljedicu trajnu ili privremeno, na najmanje 12 mjeseci, smanjenu mogućnost radnog osposobljavanja i zaposlenja na tržištu rada, pod opštim uslovima.
- (3) Izuzetno od stava 1. ovog člana, invalidom se može smatrati i lice sa invaliditetom čiji je radni učinak u granicama očekivanog, ako se na osnovu smanjenih stvarnih i procijenjenih opštih sposobnosti takvog lica ocijeni da je to u interesu očuvanja njegovih tjelesnih, čulnih i mentalnih sposobnosti.

Član 3.

U skladu sa odredbama člana 2. ovog zakona, invalid smanjenih radnih sposobnosti je lice:

- a) koje je ostvarilo pravo na dodatak za pomoć i njegu drugog lica u skladu sa propisima o socijalnoj zaštiti,
- b) sa smanjenom radnom sposobnošću, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju,
- v) sa invaliditetom u skladu sa propisima o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata i
- g) sa invaliditetom starije od 21 godinu, koje pravo na profesionalnu rehabilitaciju ili rad ne može ostvariti prema propisima iz t. a) do v) ovog člana.

Član 4.

U primjeni ovog zakona nijedno lice ne može biti diskriminisano zbog: rase, boje kože, pola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja i opredjeljenja, etničke ili socijalne pripadnosti ili porijekla, imovnog stanja, članstva ili nečlanstva u sindikatu, političkoj organizaciji ili udruženju, kao i stanja fizičkog ili mentalnog zdravlja, ako uslovi posla to dozvoljavaju, ili bilo koje druge okolnosti koja nije u skladu sa principom ravnopravnosti građana pred zakonom.

Član 5.

- (1) Diskriminacija lica iz člana 4. ovog zakona može biti neposredna i posredna.
- (2) Neposredna diskriminacija, u smislu ovog zakona, jeste svako postupanje uzrokovano nekim od osnova iz člana 4. ovog zakona kojim se lice koje traži zaposlenje, kao i radnik stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica u istoj ili sličnoj situaciji.
- (3) Posredna diskriminacija, u smislu ovog zakona, postoji kada određena, naizgled neutralna odredba, pravilo ili praksa stavlja ili bi stavila u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica lica koje traži zaposlenje, kao i radnika, zbog određene osobine, statusa, opredjeljenja ili ubjeđenja iz člana 4. ovog zakona.

III- PROFESIONALNA REHABILITACIJA I OSPOSOBLJAVANJE

Član 6.

- (1) Pod profesionalnom rehabilitacijom i osposobljavanjem podrazumijevaju se postupci i radnje potrebne za osposobljavanje invalida za prijašnji ili odgovarajući novi posao, sa ciljem da se očuva njegova radna i opšta sposobnost.
- (2) Profesionalna rehabilitacija i osposobljavanje obuhvata sljedeće mjere i aktivnosti:
- a) utvrđivanje preostalih radnih i opštih sposobnosti,
  - b) profesionalno informisanje, savjetovanje i procjenu profesionalnih mogućnosti,
  - v) analizu tržišta rada, mogućnost zapošljavanja i uključivanja u rad,
  - g) procjenu mogućnosti izvođenja, razvoja i usavršavanja programa profesionalnog osposobljavanja,
  - d) radno osposobljavanje, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i programe za održavanje i usavršavanje radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti u periodu do zapošljavanja,
  - đ) informisanje i savjetovanje o pomoćnoj tehnologiji u učenju i radu,
  - e) pojedinačne i zajedničke programe za unapređivanje radno-socijalne uključenosti u zajednicu,
  - ž) savjetodavne prijedloge o primjeni različitih tehnologija i tehnika u učenju i radu, uz procjenu mogućnosti primjene,

- z) preprofesionalno učenje, planiranje i primjenu odabrane tehnologije,
- i) razvoj motivacije i osposobljavanje lica sa invaliditetom u korišćenju odabrane tehnologije,
- j) tehničku pomoć, podršku, praćenje i procjenu rezultata i
- k) informisanje i podršku u izvorima finansiranja.

Član 7.

- (1) Profesionalna rehabilitacija i osposobljavanje sprovodi se pod opštim i posebnim uslovima.
- (2) Profesionalnom rehabilitacijom i osposobljavanjem pod opštim uslovima smatra se rehabilitacija i osposobljavanje koja se organizuje i izvodi u sistemu obrazovanja.
- (3) Profesionalna rehabilitacija i osposobljavanje pod posebnim uslovima izvodi se u ustanovama za profesionalnu rehabilitaciju (u daljem tekstu: Ustanova), po prilagođenim ili posebnim programima ako je to potrebno zbog vrste i težine invaliditeta ili uspjehnosti rehabilitacionog procesa.

Član 8.

- (1) Trajanje profesionalne rehabilitacije i osposobljavanja zavisi od radne sposobnosti i složenosti njenog organizovanja i izvođenja.
- (2) Praktični dio osposobljavanja za rad u toku profesionalne rehabilitacije izvodi se u organizaciji Ustanove.

Član 9.

- (1) Profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanje iz člana 6. stav 1. ovog zakona zaposlenom invalidu obezbjeđuje poslodavac, a nezaposlenom Zavod za zapošljavanje Republike Srpske (u daljem tekstu: Zavod).
- (2) Subjekti iz stava 1. ovog člana zaključuju ugovor o profesionalnoj rehabilitaciji i osposobljavanju sa Ustanovom.
- (3) Ugovor iz stava 2. ovog člana obavezno sadrži:
  - a) opis mjera i aktivnosti, odnosno opis posla i pojedinih operacija,
  - b) način praktičnog i teorijskog izvođenja mjera i aktivnosti,
  - v) trajanje ugovora,
  - g) potrebna sredstva i
  - d) druge uslove za sprovođenje pojedinih mjera i aktivnosti.

Član 10.

- Invalid doprinosi svojoj profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju:
- a) brigom o svom školovanju i stručnom osposobljavanju, zavisno od svojih mogućnosti, sklonosti i sposobnosti,
  - b) prijavom na oglas o zapošljavanju za poslove za koje ispunjava predviđene uslove i koje je u stanju da obavlja, te prihvatanjem ponuđenog zaposlenja na takvim poslovima,
  - v) poštovanjem radne i tehnološke discipline tokom stručnog osposobljavanja i rada,
  - g) saradnjom o pitanjima stručnog osposobljavanja i rada sa ljekarom, defektologom, psihologom, socijalnim radnikom, pravnikom, tehnologom i neposredno nadređenim radnikom,
  - d) prihvatanjem opravdane ponude promjene posla, odnosno rasporeda na druge odgovarajuće poslove zbog prestanka potrebe ili nemogućnosti obavljanja dotadašnjih poslova i
  - đ) stručnim osposobljavanjem tokom rada, po potrebi i dokvalifikacijom i prekvalifikacijom, radi zadržavanja zaposlenja.

IV - USTANOVA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU

Član 11.

- (1) Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju je javna ustanova osnovana u svrhu procjene profesionalnih mogućnosti invalida, organizovanja i sprovođenja profesionalne rehabilitacije i osposobljavanja.
- (2) Ustanovu mogu osnovati Republika Srpska (u daljem tekstu: Republika) i jedinica lokalne samouprave.
- (3) Ustanova mora ispunjavati uslove za rad koji se odnose na prostor, opremu i stručnost radnika.
- (4) Ministar rada i boračko-invalidske zaštite (u daljem tekstu: ministar), uz pribavljeno mišljenje ministra prosvjete i kulture, pravilnikom propisuje uslove iz stava 3. ovog člana.
- (5) Komisija koju imenuje ministar utvrđuje ispunjenost uslova iz stava 3. ovog člana i predlaže donošenje rješenja o utvrđivanju ispunjenosti uslova.
- (6) Na donošenje programa obrazovanja i osposobljavanja invalida, odobrenja za izvođenje programa, nastavnike i javne isprave koje se izdaju nakon završetka obrazovanja primjenjuju se propisi koji uređuju oblast obrazovanja odraslih.

Član 12.

- (1) Djelatnosti Ustanove su da:
  - a) vrši procjenu profesionalnih mogućnosti invalida,
  - b) predlaže mjere i aktivnosti koje će se sprovoditi kao dio profesionalne rehabilitacije,
  - v) organizuje profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanje invalida,
  - g) sprovodi profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanje pod posebnim uslovima i
  - d) obavlja i druge poslove u vezi sa procesom profesionalne rehabilitacije i osposobljavanja.
- (2) O sprovedenoj profesionalnoj rehabilitaciji Ustanova izdaje javnu ispravu.

Član 13.

- (1) Sredstva za rad Ustanove obezbjeđuju osnivač i Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida (u daljem tekstu: Fond).
- (2) Ustanova može ostvariti prihode i pružanjem ugovorenih usluga korisnicima, prodajom proizvoda nastalih u toku profesionalne rehabilitacije i od poklona i legata.

Član 14.

Organi Ustanove su:

- a) upravni odbor,
- b) direktor i
- v) stručni odbor.

Član 15.

- (1) Upravni odbor Ustanove je organ upravljanja.
- (2) Broj i sastav članova upravnog odbora Ustanove utvrđuje se aktom o osnivanju ili statutom.
- (3) Predsjednika i članove upravnog odbora Ustanove imenuje osnivač.
- (4) Mandat članova upravnog odbora Ustanove traje četiri godine.
- (5) Uslovi koje mora da ispunjava lice koje se imenuje u upravni odbor propisuju se statutom Ustanove.

Član 16.

- (1) Upravni odbor Ustanove obavlja sljedeće poslove:
  - a) donosi statut Ustanove uz saglasnost osnivača,
  - b) usvaja druga opšta akta,
  - v) razmatra i usvaja izvještaj o poslovanju, polugodišnji i godišnji obračun Ustanove, uz saglasnost nadležnog ministarstva, ako je osnivač Republika,
  - g) donosi godišnji plan i program rada Ustanove, uz saglasnost osnivača,
  - d) donosi finansijski plan Ustanove, uz saglasnost osnivača,
  - đ) odlučuje o korišćenju sredstava u skladu sa zakonom i statutom Ustanove i
  - e) vrši druge poslove u skladu sa zakonom i statutom Ustanove.
- (2) Način rada, kao i druga pitanja koja se odnose na rad upravnog odbora, uređuju se statutom Ustanove.

Član 17.

- (1) Direktor Ustanove je organ rukovođenja.
- (2) Direktora Ustanove imenuje osnivač, nakon sprovedenog postupka javne konkurencije.
- (3) Uslovi koje mora da ispunjava lice koje se imenuje za direktora propisuju se statutom Ustanove.
- (4) Direktor Ustanove imenuje se na period od četiri godine, s tim da može biti razriješen i prije isteka vremena na koje je imenovan.

Član 18.

Direktor Ustanove obavlja sljedeće poslove:

- a) predstavlja i zastupa Ustanove i odgovoran je za zakonitost rada Ustanove,
- b) organizuje rad i poslovanje Ustanove,
- v) rukovodi radom stručne službe Ustanove,
- g) izvršava odluke upravnog odbora,
- d) donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, uz saglasnost nadležnog ministarstva, ako je osnivač Republika, i
- đ) vrši druge poslove u skladu sa zakonom i statutom Ustanove.

Član 19.

- (1) Stručni odbor obavezno se osniva u Ustanovi ako je broj invalida koji se osposobljavaju ili rade veći od 15.
- (2) Djelokrug, imenovanje i sastav stručnog odbora određuje se aktom o osnivanju ili statutom.
- (3) Rad stručnog odbora je zatvoren za javnost kada se raspravlja o ličnim stvarima invalida, kao i u slučajevima utvrđenim statutom.

Član 20.

Profesionalnu rehabilitaciju i osposobljavanje invalida, osim Ustanove, može da organizuje i izvodi srednja škola ili drugo pravno lice koje ispunjava uslove propisane članom 11. stav 3. ovog zakona.

V - ZAPOŠLJAVANJE I RAD INVALIDA

Član 21.

- (1) Invalid ima pravo na zapošljavanje na tržištu rada pod opštim ili posebnim uslovima.
- (2) Pravo na zapošljavanje na tržištu rada pod opštim uslovima invalid ostvaruje posredstvom Zavoda, agencija i samostalno, pod uslovima utvrđenim propisima kojima je uređeno posredovanje pri zapošljavanju bez prilagođavanja poslova, radnog mjesta ili poslova i radnog mjesta.
- (3) Pravo na zapošljavanje pod posebnim uslovima imaju invalidi iz člana 2. ovog zakona sa najmanje 40% invalidnosti, lica sa najmanje 70% tjelesnog oštećenja i lica sa lakom i umjerenom mentalnom retardacijom.
- (4) Invalidnost i tjelesno oštećenje iz stava 3. ovog člana utvrđuje se u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, propisima o socijalnoj zaštiti, propisima o vojnim i civilnim invalidima rata.

Član 22.

Pravo na zapošljavanje, u smislu ovog zakona, ima invalid kod koga je utvrđena smanjena radna sposobnost, a koji je u postupku profesionalne rehabilitacije radno osposobljen.

Član 23.

(1) Sredstva za zapošljavanje invalida obezbjeđuju:

- a) za invalide u radnom odnosu - privredno društvo, odnosno organ ili organizacija i drugo fizičko i pravno lice, kod kojeg je invalid bio u radnom odnosu na dan utvrđivanja smanjene radne sposobnosti i
  - b) za invalide koji se na dan utvrđivanja smanjene radne sposobnosti nisu nalazili u radnom odnosu - Republika, jedinica lokalne samouprave na čijem se području nalazi prebivalište invalida, Fond, Zavod i Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje.
- (2) Visinu i način obezbjeđenja sredstava i druge međusobne odnose ovi subjekti uređuju ugovorom sa subjektima koji zapošljavaju invalide.

Član 24.

U finansiranju zapošljavanja invalida mogu učestvovati i drugi pravni subjekti, kao i građani.

Član 25.

- (1) Zapošljavanjem invalida pod posebnim uslovima smatra se obavezno zapošljavanje invalida u republičkim organima uprave, organima lokalne samouprave, organima pravosuđa, javnim ustanovama i fondovima, te javnim preduzećima koja nisu osnovana za zapošljavanje invalida u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Zapošljavanje pod posebnim uslovima je i zapošljavanje u privrednom društvu ili zaštitnoj radionici, osnovanim radi zapošljavanja invalida koji se na osnovu radnih i opštih sposobnosti ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada ili održati svoje zaposlenje uz primjenu olakšica iz člana 46. ovog zakona.
- (3) Zapošljavanjem pod posebnim uslovima smatra se i samozapošljavanje, odnosno osnivanje privrednog društva i obavljanje samostalne djelatnosti.

Član 26.

- (1) Organi i druga lica iz člana 25. stav 1. ovog zakona dužni su da na odgovarajućem radnom mjestu, prema vlastitom izboru, u odgovarajućim radnim uslovima imaju na svakih 16 zaposlenih najmanje jednog zaposlenog invalida.
- (2) Poslodavac koji podliježe obavezi iz stava 1. ovoga člana, a nije ispunio tu obavezu, dužan je da svakog mjeseca prilikom isplate plata uplaćuje na račun javnih prihoda Republike poseban doprinos u visini 0,2% od isplaćene mjesečne bruto plate svih zaposlenih.

Član 27.

- (1) Poslodavci koji ne podliježu obavezi zapošljavanja invalida mogu zapošljavati ta lica na odgovarajuće poslove u skladu sa ovim zakonom i po tom osnovu ostvariti određene stimulanse i olakšice.
- (2) Poslodavac iz stava 1. ovog člana dužan je, osim ako ima zaposlen broj invalida iz člana 26. stava 1. ovog zakona, svakog mjeseca prilikom isplate plata uplaćivati na račun javnih prihoda Republike poseban doprinos u visini 0,1% od iznosa isplaćene mjesečne bruto plate svih zaposlenih.
- (3) Kontrolu uplate doprinosa iz člana 26. stav 2. ovog zakona i stava 2. ovog člana vrši Poreska uprava Republike Srpske.
- (4) Ukoliko poslodavci iz stava 1. ovog člana zaposle invalide, dužni su da obezbijede uslove za njihov rad u skladu sa zakonom.
- (5) Ministar, uz mišljenje ministra zdravlja i socijalne zaštite, pravilnikom uređuje radna mjesta i poslove na kojima, pri zapošljavanju lica sa invaliditetom, prednost imaju lica sa većim procentom invalidnosti, odnosno tjelesnog oštećenja.

Član 28.

- (1) Zapošljavanjem invalida pod posebnim uslovima podrazumijeva se zapošljavanje u ustanovama i privrednim društvima koja su za te svrhe osnovana u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Privrednim društvom za zapošljavanje invalida, u smislu ovog zakona, smatra se privredno društvo u kome je zaposleno najmanje 51% invalida iz čl. 21. i 22. ovog zakona.
- (3) Privredna društva za zapošljavanje invalida u svom sastavu mogu imati kapacitete za smještaj zaposlenih invalida.
- (4) Privredno društvo za zapošljavanje invalida može osnovati: Republika, odnosno jedinice lokalne samouprave, privredno društvo, ustanova, kao i drugo pravno i fizičko lice.
- (5) Strana pravna i fizička lica mogu osnivati privredna društva za zapošljavanje invalida u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima su uređena strana ulaganja.

Član 29.

- (1) Privredno društvo za zapošljavanje invalida dužno je da pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta obezbijedi zastupljenost invalida u ukupnom broju radnika u srazmjeri iz člana 28. stav 2. ovog zakona.
- (2) Na radna mjesta određena za invalide, u smislu stava 1. ovog člana, primaju se lica koja ispunjavaju uslove iz čl. 21. i 22. ovog zakona, kao i invalidi koji su upućeni na zaposlenje nakon profesionalne rehabilitacije.

Član 30.

- (1) Privredno društvo iz člana 28. ovog zakona gubi stimulanse i olakšice ako u toku rada ne održava odnos zaposlenih utvrđen odredbom člana 28. stav 2. ovog zakona.
- (2) Fond utvrđuje činjenice iz stava 1. ovog člana, o čemu obavještava privredno društvo.

Član 31.

- (1) Privredno društvo zapošljava invalide bez javnog oglašavanja potrebe za radnicima.
- (2) Ukoliko za određeno radno mjesto ima više invalida koji ispunjavaju uslove radnog mjesta od broja izvršilaca koji se primaju, prednost utvrđuje organ koji je uputio invalide, odnosno Zavod, za invalide koji su nezaposleni.

Član 32.

(1) Invalidu kome je, s obzirom na vrstu i stepen invalidnosti, bitno otežan dolazak na posao u privredno društvo, može se obezbijediti da posao obavlja kod kuće, ako su obezbijeđeni uslovi za takav rad.

(2) Opštim aktom privrednog društva bliže se utvrđuju uslovi za rad, u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Član 33.

(1) Osim uslova iz člana 28. stav 2. ovog zakona, privredno društvo mora imati odgovarajuće prostorije, opremu i odgovarajuće kvalifikovane radnike.

(2) Ministar, uz pribavljeno mišljenje ministra prosvjete i kulture, pravilnikom uređuje uslove iz stava 1. ovog člana.

(3) Rješenje o ispunjavanju uslova iz stava 1. ovog člana donosi direktor Fonda, na osnovu zahtjeva privrednog društva.

(4) Na rješenje iz stava 3. ovog člana može se izjaviti žalba ministru u roku od 15 dana od prijema rješenja.

Član 34.

(1) Radi obezbjeđenja društvenog uticaja na djelatnost privrednog društva u izvršavanju obaveza prema invalidima i organima i organizacijama koje upućuju invalide na radno osposobljavanje i njihovo zapošljavanje, privredno društvo za zapošljavanje invalida dužno je da statutom predvidi učešće organa i organizacija iz člana 23. stav 1. t. a) i b) ovog zakona u radu upravnog odbora, odnosno drugog odgovarajućeg organa tog privrednog društva.

(2) Radi veće zaštite invalida koji su zaposleni, privredno društvo za zapošljavanje invalida dužno je da statutom predvidi učešće najmanje jednog predstavnika organizacija invalida organizovanih na nivou Republike u radu upravnog odbora, odnosno drugog odgovarajućeg organa tog privrednog društva.

Član 35.

(1) Zaštitna radionica osniva se u svrhu zapošljavanja i rada invalida, kao privredno društvo ili Ustanova.

(2) Ako se zaštitna radionica osniva kao Ustanova, na organizaciju i rad zaštitne radionice primjenjuje se zakon koji uređuje sistem javnih službi.

Član 36.

(1) Zaštitnu radionicu mogu pojedinačno ili zajednički osnovati: jedinica lokalne samouprave, privredno društvo, organizacija invalida, udruženje poslodavaca, sindikat, humanitarna organizacija, vjerska zajednica ili drugo fizičko i pravno lice.

(2) Ako su zaštitnu radionicu osnovala dva ili više osnivača, njihova međusobna prava i obaveze uređuju se aktom o osnivanju ili ugovorom.

Član 37.

(1) U privrednom društvu i ustanovi može se osnovati posebna organizaciona jedinica za zapošljavanje invalida.

(2) Organizaciona jedinica za zapošljavanje invalida ostvariće status zaštitne radionice ako zapošljava najmanje 51% invalida u odnosu na ukupan broj radnika u radnoj jedinici, a najmanje pet lica sa invaliditetom, te ako je aktom poslodavca osnovana kao posebna obračunska jedinica.

(3) U slučaju da radna jedinica ostvari status zaštitne radionice, na nju se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na stimulanse i olakšice za zapošljavanje invalida.

Član 38.

(1) Radni centar je, u skladu sa ovim zakonom, javna ustanova koja obezbjeđuje rad invalidima koji se ne mogu zaposliti ili održati zaposlenost pod opštim ili posebnim uslovima ili u zaštitnim radionicama.

(2) Na organizaciju i rad radnog centra primjenjuje se zakon koji uređuje sistem javnih službi.

(3) Invalidom iz stava 1. ovog člana smatra se lice koje ne postiže radni učinak veći od 50% primjeren njegovoj dobi, stručnoj spremi i uslovima rada.

(4) Radni centar osniva se i radi radno-terapijskih aktivnosti u okviru rehabilitacije i rehabilitacije invalida.

(5) Radni centar mora imati zaposleno najmanje 80% invalida u odnosu na broj lica u radnom odnosu.

(6) Radni centar mora za svoj rad ispunjavati uslove u pogledu prostora, opreme i stručnih radnika.

(7) Ministar pravilnikom propisuje uslove iz stava 6. ovog člana.

Član 39.

(1) Radni centar mogu osnovati Republika i jedinica lokalne samouprave.

(2) Sredstva za rad radnog centra obezbjeđuju osnivač i Fond.

(3) Radni centar može primati poklone domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica.

Član 40.

Upućivanje invalida na rad u radni centar vrši se na lični zahtjev invalida, zahtjev zakonskog zastupnika, staraoca ili drugog fizičkog i pravnog lica.

Član 41.

(1) Zapošljavanjem pod posebnim uslovima invalida smatra se samozapošljavanje, obavljanje samostalne djelatnosti i obavljanje poljoprivredne djelatnosti kao jedinog, glavnog ili dopunskog zanimanja.

(2) Invalid iz stava 1. ovog člana i njegov poslodavac ostvaruju prava iz ovog zakona pod uslovima iz člana 54. ovog zakona.

Član 42.

Invalid zasniva radni odnos zaključivanjem ugovora o radu ili na drugi način utvrđen posebnim propisima, čime stiče sva prava i obaveze na osnovu radnog odnosa u skladu sa zakonom kojim se uređuju radni odnosi, drugim propisima, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu.

Član 43.

- (1) Odredbe Zakona o radu koje se odnose na radnike sa profesionalnom nesposobnošću za rad i sa neposrednom opasnošću od nastanka invalidnosti primjenjuju se i na invalide iz čl. 2. i 3. ovog zakona.
- (2) Otkazni rok zbog prestanka radnog odnosa, utvrđen zakonom kojim se uređuju radni odnosi, invalidu se dodatno uvećava za mjesec dana, osim ako je za otkaz odgovorno to lice.
- (3) Invalid ima pravo na plaćeni godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u skladu sa zakonom kojim se uređuju radni odnosi i kolektivnim ugovorima.
- (4) Invalid može raditi noću, prekovremeno i u preraspoređenom radnom vremenu u skladu sa ocjenom nadležnog organa koji je utvrdio invalidnost i smanjenu radnu sposobnost.
- (5) Nositelj obezbjeđenja zapošljavanja iz člana 23. stav 1. ovog zakona ili drugo fizičko ili pravno lice može sa poslodavcem ugovoriti uslove prilagođavanja invalida za rad u vezi sa: radnim mjestom, radnim vremenom, dužinom trajanja i načinom praćenja prilagođavanja, stručnim nadzorom, ocjenjivanjem radnih sposobnosti, snošenjem troškova prilagođavanja i iznosom tih troškova, te o drugim međusobnim odnosima.

VI - EVIDENCIJA O ZAPOSLENIM INVALIDIMA

Član 44.

- (1) O invalidima zaposlenim u skladu sa odredbama ovog zakona vodi se evidencija.
- (2) Evidenciju vodi Fond.
- (3) Ministar pravilnikom uređuje sadržaj i način vođenja evidencija.

Član 45.

- (1) Poslodavac je dužan da Fondu dostavlja sljedeće podatke o invalidima koji su kod njega u radnom odnosu:
  - a) ime, prezime i adresu prebivališta,
  - b) dan zasnivanja radnog odnosa,
  - v) dokaz o ispunjavanju uslova iz čl. 21. i 22. ovog zakona i
  - g) dan prestanka radnog odnosa.
- (2) Svi statistički podaci, informacije o broju lica koja ostvaruju prava po ovom zakonu, koji se prikupljaju, evidentiraju i obrađuju u nadležnom republičkom organu i pravnom licu moraju biti prikazani po polu.
- (3) Rok dostavljanja podataka iz stava 1. ovog člana za novozaposlenog invalida je 30 dana od dana početka rada, odnosno od dana prestanka radnog odnosa.

VII - OLAKŠICE I STIMULANSI PRI ZAPOŠLJAVANJU INVALIDA

Član 46.

- (1) Poslodavac koji zapošljava invalida ima pravo na poreske olakšice utvrđene poreskim propisima, pravo na novčani stimulans i na stimulans predviđen posebnim ugovorom o zapošljavanju invalida, sklopljenim sa: Fondom, Fondom za penzijsko i invalidsko osiguranje, nadležnom službom socijalne zaštite, jedinicom lokalne samouprave ili sa drugim poslodavcem.
- (2) Stimulans iz stava 1. ovog člana predviđen posebnim ugovorom poslodavac koristi za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada, za kupovinu mašina, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje invalida.
- (3) Prava iz stava 1. ovog člana poslodavcu pripadaju bez obzira na to da li je invalid bio prethodno prijavljen u Zavodu, u evidenciji nezaposlenih.

Član 47.

Privredna društva za zapošljavanje invalida, Ustanova, zaštitna radionica i radni centar oslobađaju se plaćanja poreza i carina u skladu sa poreskim i carinskim propisima.

Član 48.

Sredstva ostvarena na osnovu oslobađanja carina i poreza u smislu člana 47. ovog zakona privredno društvo za zapošljavanje invalida, Ustanova, zaštitna radionica i radni centar vode posebno u knjigovodstvu, a ta sredstva se mogu koristiti samo u sljedeće svrhe:

- a) za proširenje kapaciteta, kao i za osnivanje novih privrednih društava za radno osposobljavanje i zapošljavanje invalida,
- b) otvaranje novih radnih mjesta,
- v) uvođenje nove tehnologije,
- g) poboljšanje standarda invalida,
- d) na osnovu solidarnosti invalida i
- đ) za rad organizacija invalida na nivou Republike i njihove zajedničke organizacije.

Član 49.

Privredno društvo za zapošljavanje invalida, Ustanova, zaštitna radionica i radni centar plaćaju komunalne usluge, takse i naknade, telefonske usluge i troškove električne energije pod uslovima koji važe za domaćinstva.

Član 50.

- (1) Privredno društvo za zapošljavanje invalida, Ustanova, zaštitna radionica i radni centar obračunavaju i plaćaju doprinose na plate zaposlenih invalida i ostalih zaposlenih radnika u skladu sa propisima kojima je uređeno plaćanje doprinosa.
- (2) Subjekti iz stava 1. ovog člana imaju pravo na povrat sredstava uplaćenih na ime doprinosa na plate zaposlenih invalida sa najmanje 40% invalidnosti, lica sa najmanje 70% tjelesnog oštećenja i lica sa lakom i umjerenom retardacijom.

Član 51.

- (1) Organi i druga pravna lica iz člana 25. stav 1. ovog zakona dužni su da 20% svojih potreba za proizvodima i proizvodnim uslugama koje proizvode i pružaju privredna društva za zapošljavanje invalida zadovolje od ovih privrednih društava, pod uslovima koji vladaju na tržištu, a u skladu sa zakonom koji uređuje javne nabavke.
- (2) Obim poslova iz stava 1. ovog člana reguliše se ugovorom na početku svake kalendarske godine.
- (3) Nadzor nad primjenom st. 1. i 2. ovog člana vrši budžetska inspekcija Ministarstva finansija.

Član 52.

Poslodavac koji zaposli nezaposlenog invalida prema odredbama ovog zakona, osim poslodavca iz člana 25. stava 1. ovog zakona, ima pravo na novčani stimulans i vraćanje doprinosa.

Član 53.

- (1) Pod novčanim stimulansom podrazumijevaju se sredstva koja daje Fond poslodavcu za zapošljavanje invalida.
- (2) Novčani stimulans iz stava 1. ovog člana određuje se do visine godišnjeg doprinosa uplaćenog na platu zaposlenog radnika koji radi na istim poslovima na koje se zapošljava invalid i odobrava se poslodavcu prilikom zapošljavanja invalida u skladu sa ugovorom zaključenim između poslodavca i Fonda.
- (3) Novčani stimulans isplaćuje se u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva, sa obaveznim priložima.
- (4) Fond je dužan da u sredstvima javnog informisanja dostupnim građanima u Republici objavi način ostvarivanja prava na novčani stimulans.

Član 54.

- (1) Pravo na povrat doprinosa ima poslodavac koji je isplatio platu invalidu, obračunao i uplatio doprinose u skladu sa zakonom.
- (2) Zahtjev za povrat doprinosa poslodavac podnosi Fondu. Uz zahtjev obavezno prilaže obračun doprinosa sa podacima o invalidima i o uplaćenim doprinosima na platu za ta lica, zatim dokaz da su za sve radnike uplaćeni ti doprinosi, primjerke obračuna plate invalida, a uz zahtjev koji se podnosi prvi put prilažu se i dokazi o zapošljavanju i o invaliditetu.
- (3) Poslodavac može zahtjev za povrat doprinosa podnijeti po isteku mjeseca ili tromjesečja.
- (4) Dopriнос se refundira u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.
- (5) Zahtjev iz stava 2. ovog člana za prethodnu godinu može se podnijeti najkasnije do kraja prvog kvartala tekuće godine.
- (6) Mjesečni povrat doprinosa iz stava 1. ovog člana za jednog zaposlenog invalida određuje se najviše u visini uplaćenih doprinosa za dvije prosječne plate u Republici iz prethodne godine.
- (7) Fond je dužan da, ukoliko sazna za nepravilnosti u obračunu doprinosa i vjerodostojnosti priloženih dokaza, o tome obavijesti nadležne organe.

Član 55.

- (1) Privredna društva za zapošljavanje invalida, Ustanova i zaštitne radionice mogu primati pomoći i poklone u novcu ili materijalnim sredstvima.
- (2) Namjenu pomoći, odnosno poklona određuje direktor.
- (3) Pomoć i pokloni u novcu ne smiju se koristiti za isplate radnicima koje se prema propisima o porezu smatraju dohotkom.
- (4) Pomoć i poklone u novcu ili drugim materijalnim sredstvima privredna društva za zapošljavanje invalida, Ustanova i zaštitne radionice vode i koriste kao sredstva posebne namjene.
- (5) Sredstva posebne namjene vode se na posebnom računu.
- (6) Korisnici sredstava posebnog računa iz stava 1. ovoga člana dužni su da za svaku finansijsku godinu donesu i Fondu dostave finansijski izvještaj o prihodima i rashodima sredstava posebne namjene.
- (7) Novčana sredstva posebne namjene iz stava 1. ovog člana koja nisu utrošena za namjene iz stava 2. ovog člana moraju se uplatiti u Fond.

Član 56.

- (1) Pravo na poreska i carinska oslobađanja i olakšice predviđene carinskim i poreskim propisima, kao i prava i olakšice predviđene ovim zakonom i drugim propisima, pripadaju invalidima koji obavljaju samostalnu djelatnost, u smislu poreskih propisa, te licima koja obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino, glavno ili dopunsko zanimanje.
- (2) Prava iz stava 1. ovog člana pripadaju i roditelju, bračnom drugu ili djetetu koji sa tim licem zasnjuje radni odnos u svojstvu radnika ili jedinog osnivača privrednog društva ili samostalne radnje, te koji prema tom licu ispunjava obaveze poslodavca iz radnog odnosa i u vezi sa radnim odnosom.
- (3) Prava iz stava 1. ovog člana pripadaju i roditelju, bračnom drugu ili djeci invalida koja imaju više od 15 godina i licima mlađim od 65 godina koja obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino, glavno ili dopunsko zanimanje i koja za invalida, kao člana domaćinstva, plaćaju obavezne doprinose na platu.
- (4) Potvrdu o ispunjavanju uslova iz st. 2. i 3. ovog člana, na zahtjev poslodavca i poljoprivrednika, izdaje organ lokalne samouprave.

VIII - FOND ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE INVALIDA

Član 57.

- (1) Fond je javna ustanova koja vrši ovlašćenja koja se odnose na sprovođenje profesionalne rehabilitacije, osposobljavanja i zapošljavanja invalida u Republici.
- (2) Osnivač Fonda je Republika.
- (3) Na organizaciju i rad Fonda primjenjuje se zakon koji uređuje sistem javnih službi.

Član 58.

Fond obavlja poslove:

- a) sprovođenja politike razvoja i unapređivanja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja invalida,

- b) finansiranja ili sufinansiranja subjekata iz člana 28. ovog zakona i radnih centara,
- v) isplate novčanog stimulansa,
- g) povrata sredstava uplaćenih doprinosa,
- d) sufinansiranja programa za održavanje zaposlenosti invalida,
- đ) sufinansiranje programa ekonomske podrške invalida,
- e) nadzora ostvarivanja prava na novčani stimulans i korišćenja drugih sredstava Fonda i
- ž) druge poslove predviđene Odlukom o osnivanju Fonda i Statutom Fonda.

Član 59.

Statutom i pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Fonda bliže se uređuju poslovi Fonda, organizacija rada i druga pitanja od značaja za rad Fonda.

Član 60.

Organi Fonda su upravni odbor i direktor.

Član 61.

- (1) Upravni odbor Fonda ima sedam članova, uključujući i predsjednika, i to tako što: četiri člana imenuje osnivač na osnovu postupka javne konkurencije na prijedlog nadležnog ministarstva, po jednog člana imenuju većinski reprezentativni sindikat Republike Srpske, većinska reprezentativna organizacija poslodavaca Republike Srpske i većinska reprezentativna asocijacija invalidskih organizacija osnovanih na nivou Republike Srpske.
- (2) Trajanje mandata i druga pitanja u vezi sa radom upravnog odbora detaljnije se uređuju Statutom Fonda.

Član 62.

Upravni odbor Fonda:

- a) donosi Statut Fonda uz saglasnost Vlade Republike Srpske,
- b) odlučuje o poslovanju Fonda,
- v) razmatra i usvaja izvještaj o poslovanju i godišnji obračun Fonda,
- g) donosi program rada i finansijski plan Fonda,
- d) odlučuje o korišćenju sredstava, u skladu sa zakonom i Statutom Fonda i
- đ) vrši i druge poslove utvrđene aktom o osnivanju i Statutom Fonda.

Član 63.

- (1) Direktor rukovodi radom Fonda, predstavlja i zastupa Fond i odgovoran je za zakonitost njegovog rada.
- (2) Direktora Fonda imenuje i razrješava osnivač na mandat od četiri godine, uz prethodno sproveden postupak javne konkurencije.
- (3) Uslovi za imenovanje direktora utvrđuju se Statutom Fonda.

Član 64.

Sredstva za ostvarivanje prava i rad Fonda obezbjeđuju se iz:

- a) posebnog doprinosa propisanog članom 26. stav 1. i članom 27. stav 2. ovog zakona,
- b) budžeta Republike Srpske,
- v) drugih prihoda ostvarenih na osnovu zakona i drugih propisa i
- g) poklona i pomoći u novcu domaćih i stranih pravnih i fizičkih lica.

Član 65.

- (1) Nadzor nad korišćenjem sredstava Fonda obavlja upravni odbor Fonda.
- (2) Fond je ovlašćen da pozove korisnika sredstava Fonda da, u roku koji ne može biti kraći od tri radna dana niti duži od osam radnih dana, otkloni greške u obračunu novčanog stimulansa, te da uz zahtjev za odobrenje sredstava Fonda po drugom osnovu priloži posebne dokaze.
- (3) Korisnik sredstava Fonda dužan je da Fondu nadoknadi štetu ako je sredstva Fonda:
  - a) ostvario na osnovu neistinitih ili netačnih podataka ili na drugi protivpravni način, odnosno u većem obimu nego što mu pripadaju i
  - b) ako je sredstva Fonda koristio protivno namjeni radi koje su mu odobrena.
- (4) Korisnik sredstava Fonda dužan je da Fondu vrati sredstva stečena bez pravnog osnova.

IX - NADZOR

Član 66.

- (1) Nadzor nad zakonitošću rada i opštih akata Fonda i ustanova vrši Ministarstvo rada i boračko-invalidske zaštite.
- (2) Nadzor nad stručnim radom Ustanove, privrednog društva za zapošljavanje invalida, radnog centra i zaštitne radionice obavlja ministarstvo nadležno za poslove socijalne zaštite.
- (3) Inspekcijски nadzor nad poštovanjem ovog zakona i propisa donesenih za njegovo sprovođenje u dijelu koji se tiče zapošljavanja i radnih odnosa invalida vrši Republička uprava za inspekcijske poslove, posredstvom nadležnih republičkih inspektora u jedinicama lokalne samouprave.
- (4) Inspekcijски nadzor nad poštovanjem ovog zakona i propisa donesenih za njegovo sprovođenje u dijelu koji se tiče zapošljavanja i radnih odnosa invalida u republičkim organima uprave i jedinicama lokalne samouprave vrši Upravna inspekcija.
- (5) U vršenju inspekcijskog nadzora iz st. 4. i 5. ovog člana nadležni inspektor, osim opštih ovlašćenja propisanih zakonom kojim se uređuje odgovarajuća oblast inspekcija, ovlašćen je i da preduzima mjere iz propisa kojima se uređuje zapošljavanje i radni odnosi.

(6) Ministar, uz mišljenje ministra zdravlja i socijalne zaštite, pravilnikom propisuje sadržaj i način sprovođenja nadzora iz st. 1. i 2. ovog člana.

X - KAZNE NE ODREDBE

Član 67.

(1) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 15.000 KM kazniće se za prekršaj poslodavac ako:

- a) ne uplati poseban doprinos (član 26. stav 2. i član 27. stav 2),
- b) ne dostavi podatke o invalidima (član 44),
- v) ne razvrsta po polu statističke podatke i informacije koje se prikupljaju, evidentiraju i vode (član 45) i
- g) ne ugovori 20% svojih potreba za proizvodima i proizvodnim uslugama, u skladu sa odredbama člana 51. stav 1. ovog zakona.

(2) Novčanom kaznom od 1.500 KM do 17.000 KM kazniće se za prekršaj poslodavac ako:

- a) sredstva posebne namjene koristi nenamjenski (član 55. stav 3),
- b) sredstva posebne namjene ne vodi na posebnom računu (član 55. stav 5),
- v) ne donese ili ne dostavi godišnji finansijski izvještaj o sredstvima posebne namjene (član 55. stav 6) i
- g) u Fond ne uplati neutrošena sredstva posebne namjene (član 55. stav 7).

(3) Novčanom kaznom od 150 KM do 1.700 KM za prekršaje iz st. 1. i 2. ovog člana kazniće se i odgovorno lice.

XI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 68.

Ustanove, privredna društva i druga pravna lica koja zapošljavaju invalide dužni su da svoje poslovanje i organizaciju usklade sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 69.

(1) Ministar će, uz mišljenje ministra zdravlja i socijalne zaštite, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti pravilnike:

- a) o radnim mjestima za prioritarno zapošljavanje invalida (član 27. stav 5) i
- b) o sadržaju i načinu sprovođenja nadzora (član 66. stav 6).

(2) Ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Pravilnik o sadržaj i načinu vođenja evidencija o invalidima (član 44. stav 3).

Član 70.

(1) Ministar će, uz pribavljeno mišljenje ministra prosvjete i kulture, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti pravilnike:

- a) o uslovima koje mora da ispunjava ustanova u pogledu prostora, opreme i stručnih radnika (član 11. stav 4) i
- b) o uslovima za obavljanje djelatnosti koje mora da ispunjava privredno društvo u pogledu prostora, opreme i stručnih radnika (član 33. stav 2).

(2) Ministar će, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti pravilnik o uslovima koje mora da ispunjava radni centar u pogledu prostora, opreme i stručnih radnika (član 38. stav 7).

Član 71.

(1) Fond je dužan da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donese i objavi odluku o načinu ostvarivanja prava na novčani stimulans iz člana 53. stav 4. ovog zakona.

(2) Novčani stimulans počinje se isplaćivati u roku od 30 dana od dana objavljivanja odluke iz stava 1. ovog člana.

Član 72.

Do donošenja podzakonskih akata utvrđenih ovim zakonom primjenjivaće se podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 98/04, 91/06 i 24/09), ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 73.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 98/04, 91/06 i 24/09).

Član 74.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Broj: 01-505/12 Predsjednik

4. aprila 2012. godine, Banja Luka

Predsjednik Narodne skupštine, mr Igor Radojičić, s.r.